

Tarp naujos knygos gimimo rėmėjų – ir koronavirusas

KNYGŲ PASAULYJE

Nutolimai suartina. Per visus praėjusius pakitusio gyvenimo metus turėjome progos tuo įsitikinti. Brangūs tapo artimi žmonės, prasmingesnis darbo kolegų bendravimas, talpesnis gyvas žodis, atidesnis žvilgsnis į sutiktą žmogų, mėginant atpažinti jo veidą po kauke. Tai, manau, pasaulinės negandos atneštos gerosios patirtys.

Nutiko ir kitų gerų dalykų. Iš įprasto gyvenimo ritmo išmušti kupiškėnai pernai uoliai gausino kultūrinį intelektualinį savo krašto paveldą. Dar bus apie tai viešų pranešimų ir kalbų (kai viruso gniaužtai kiek atsileis), o šis pasakojimas tik apie vieną kultūrinį įvykį.

Virginija JUŠKIENĖ

KNYGA – VIRBALIŠKIEČIAMS PAKYLĖTI

Metams baigiantis gimė nauja knyga „Virbališkiai laiko tėkmėje. Kaimo istorija ir žmonės“. Manau, nebus klaidos pasakyti apie knygą, kad ji gimė. Ten, kur įdėta žmogaus širdies ir kūrybingumo, gimsta nauja vertybė su savo gyva dvasia.

Ir tas gimimas buvo nelengvas, sudėtingas, skausmingas, pilnas dvejonų, baimės, padėkų palankiam likimui ir žmonėms, kurie palaikė ir palaikymo idėją, visai parėmė. Knygos sudarytoja Kazimiera Danutė Vilkaitė-Sokienė sakė, kad dar ir pačiai sunku patikėti, jog daugybę metų jos pačios ir kitų kolegų kaupta kraštotyros medžiaga, daugelio žmonių prisi-

Knygos sudarytoja Kazimiera Danutė Sokienė (dešinėje) ir redaktorė Lina Matiukaitė atranka iliustracijas ir nuotraukas. Jolantos Knizikevičienės nuotrauka

minimai jau sugulė į solidžią knygą. Joje 320 puslapių, daug vertingų įvairių laikotarpių nuotraukų, yra ir istorinės informacijos bei dokumentų kopijų.

Knygos žangoje pati sudarytoja apie knygą rašo: „...tai lyg kaimo žmonių susitikimas su praeitimi ir dabartimi. Rodos, trumpam prisėdom į ratą ir aptarėm gyvenimą, kuris trumpas, įnoringas, dažnai nenusipėjamas, rečiau džiaugsmingas, daugiau rūstus teisėjas. Svarbiausia, kiekvieno kitoks. (...) Ši knyga telieka kaip duona ir padėka kaimo žmonėms, jų vaikams, gimtinei. Tegu ji primins praeitį, istoriją, kaip virbališkiai gyveno, dirbo, ko troško, siekė, ką jiems likimas dovanojo, kaip išgyveno laiko tėkmėje.“

Knygą sudaro trys dideli sky-

riai: pirmas skirtas kaimo ir gyvenvietės, kultūros ir švietimo įstaigų tolimai ir artimesnei praečiai, istorijai, svarbiems valstybės ir gyvenimo lūžiams, žymesnių asmenybių likimams. Atskirame skyriuje aprašomi papročiai ir tradicijos, kasdienė kaimiška buitis, etnografiniai savitumai. Čia yra nemažai spalvingų tarmiškų tekstų. Didinę knygą dalį užima virbališkių šeimų ir giminių istorijos. Beje, čia galima surasti tikrų pasakojimo deimaniukų, unikalios patirties, sužinoti apie neįtikėtinai įdomius žmonių likimus. Jokiose istorijos knygose tokių praėjusio šimtmečio žmonių tekusių išbandymų nesurasi.

K. D. Sokienė tikino, kad labiausiai ir norėjusi pakalbinti savo krašto žmones, kad jie pažvelgtų į nuėjusį gyvenimą ir atrastų ten prasmingų, vertingų dalykų, visa tai užfiksuotų. Ir ne tik žymūs, svarbūs, daug pasiekę, bet ir kiti čia gyvenę ir dabar tebegyvenantys. O ir tų žymių žmonių ne taip mažai, knygos sudarytoja sako sušakčiavusi iš Virbališkių kilusių 10 įvairių sričių mokslo daktarų, taigi Virbališkiai turi gražią istoriją ir gražius žmones.

PRIREIKĖ VISŲ METŲ

„Tai yra visų knyga, rašiau ne tik aš, o visa Virbališkių „komanda“, kasdien buvusi šalia“, – mintį patikslino K. D. Sokienė.

Tarp pirmų skatintojų ir pagalbinių – Kupiškio viešosios bibliotekos Kraštotyros ir edukacijos skyriaus vedėja Lina Matiukaitė. Ji ir knygos redaktorė (redaguojant kalbą teko prisidėti ir šių eilučių autorei).

Knygos pratarmėje redaktorė prisimena ne kartą girdėjusi aistringos kraštotyros entuziastės, ilgametės Virbališkių mokyklos direktorės K. D. Sokienės apgalvestavimą, kad dar neparašyta Virbališkių kaimo istorija, o štai kiti kaimai, pavyzdžiui, Jutkonys, tokią turi.

Virbališkių kaimo istorija ir žmonių gyvenimai jau nenugrims į užmarštį, nes yra knyga. Siunta iš leidyklos atvežta į Kupiškio viešosios bibliotekos Virbališkių skaitytojų aptarnavimo punktą. Lidijos Mačiulienės nuotrauka.

Tarp naujos knygos gimimo rėmėjų – ir koronavirusas

Atkelta iš 6 p.

Lina tada ir pasakiusi: „Taigi, mokytoja, imkit ir parašykit!“ O vėliau, vis suradusi progą, apie tai primindavo. Ir kai prikibo koronavirusas, uždaręs daugelį žmonių į karantino režimą, tada kilo mintis – kada gi daugiau, jei ne dabar imtis tos idėjos. Ir pati sutiko svariai pagelbėti visuose parengiamuosiuose darbuose – padėti atrinkti ryškiausią kraštotyros informaciją, peržiūrėti tūkstančius nuotraukų, daug ką sutrumpinti, patikslinti, tekstus išspausdinti. Prie idėjos įgyvendinimo prisidėjo ir vietos bibliotekininkės Lidija Mačiulienė, Laima Čejauskienė, muziejininkė Jolanta Knizikevičienė, Virbališkių bendruomenė. Kupiškio rajono savivaldybė skyrė Spaudinių leidybos programos lėšų dalį.

Knygos sudarytoja K. D. Sokienė tvirtino, kad pati viena darbo tikrai nebūtų įveikusi, kokiems 5 metams būtų triušo užtekę. Dabar viskas užtruko apie metus. Nemažai jo atėmė sumanymas didesnę knygos dalį skirti kaimo žmonių gyve-

nimo istorijoms, šeimų aprašymui. Reikėjo žmones prikalbinti, kad patys prisiminimus parašytų, nuotraukų duotų, ar gyvai papasakotų, viską užrašyti.

Daug medžiagos knygai jau buvo sukaupta dirbant pedagoginį ir kraštotyros darbą, nesgi reikėdavę anais laikais aplankyti mokinių šeimas, bendrauti su tėvais. Taigi anuomet nueita dešimtys kilometrų iki sodybų atokiausiais žvyrkeliais ir takeliais. Kita etnografinė informacija išsaugota iš veiklos su mokyklos etnografiniais kolektyvais, nes jų programoms mokytoja rašė scenarijus.

Šiandien knygos sudarytoja sakė labiausiai nerimaujanti, kaip knygą sutiks bendruomenė. Kol kas, atrodo, susidomėjimas didžiulis, visiems įdomu, nes knyga ką tik gauta iš Utenos „Indros“ spaustuvės, dar niekas jos nematė, nevertė, neskaitė.

„Galiu sakyti, kad knygą rašė visi virbališkiečiai, nebūtų jie prisidėję, nieko nebūtų. Labai skatino darbuotis ir mano vaikai, sesė Liucija visaip patarnavo, maitino, kad tik nuo stalo nesitraukčiau, kad sparčiau viskas

Virginijos Juškienės nuotrauka

judėtų. Net juokinga, ir žmonės žinojo... Eina pro šalį keliu vyriokas, mano buvęs mokinys, aš renku sode obuolius, ir šaukia man iš tolo: „Mokytoja, ar jau knygą parašei?“

Taigi virbališkiečiai dabar jau turi knygą, kaimas turi užrašytą savo istoriją. Entuziastų būrio triušas subrandino vaisius. Geri buvo pernykščiai metai, negalima skųstis.

SPAUDOS,
RADIJO IR
TELEVIZIJOS
RĖMIMO
FONDAS

